

Kaderbrief 2026

“Efficiënt bouwen aan robuustheid”

Omgevingsdienst Zuid-Limburg

AB 12 december 2024

Efficiënt bouwen aan robuustheid

Deze kaderbrief vormt de start van onze planning en control cyclus en hiermee informeren wij onze deelnemers over de beleidsvoornemens, de verwachte financiële consequenties hiervan en de consequenties van overige gewijzigde omstandigheden. De kaderbrief vormt de basis voor onze op te stellen begroting 2026.

In deze kaderbrief is nadrukkelijk gekozen voor een beleidsarme benadering omdat de partners ons hebben verzocht om in financiële zin rekening te houden met het ravijnjaar.

In deze kaderbrief wordt daarom wel een aantal ontwikkelingen m.b.t. VTH geschetst maar deze zijn vooralsnog niet gekwantificeerd in formatievragen en ook niet financieel vertaald. We schatten in dat de impact van de ontwikkelingen in 2026 nog beperkt is. Indien de ontwikkelingen een wettelijk kader krijgen zullen we deze laten terugkomen in onze begroting met een realistisch groeipad.

Plan van Aanpak robuuste omgevingsdienst

Deze kaderbrief heeft een ander karakter dan de kaderbrief 2025. De kaderbrief 2025 stond vooral in het teken van het Interbestuurlijk Programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Dit programma had tot doel om ervoor te zorgen dat het stelsel en alle actoren zouden moeten functioneren zoals ooit was uitgesproken bij de vorming van de omgevingsdiensten. Uit het IBP VTH kwam daartoe een goedgekeurde set van robuustheidscriteria voor de ondergrens van omgevingsdiensten. Een robuuste omgevingsdienst voldoet aan de criteria effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency. Deze criteria zijn omgezet in kritische prestatie-indicatoren. Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan.

Deze kpi's zijn vervolgens door elke omgevingsdienst, waaronder ook de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, vertaald in een plan van aanpak robuuste omgevingsdienst. De doelstelling van dit plan was en is om inzichtelijk te maken welke acties nodig zijn om uiterlijk op 1 april 2026 een robuuste omgevingsdienst te zijn. Uit toetsing bleek dat onze dienst nog niet geheel voldeed aan alle robuustheidscriteria (bijvoorbeeld omzet, businessintelligence en innovatiebudget). Het spreekt voor zich dat ook uitvoering zou moeten worden gegeven aan dit plan. Het plan van aanpak is vastgesteld door ons Algemeen Bestuur in het voorjaar van 2024 en vervolgens financieel vertaald in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 – 2028.

Met het vaststellen van het plan van aanpak en het vervolgens vertalen in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 – 2028 zijn in belangrijk mate de kaders gezet voor de komende jaren voor onze omgevingsdienst. Zowel in beleidsmatig als in financieel opzicht. De komende jaren zullen vooral in het teken staan van het robuust worden van onze omgevingsdienst en alle zaken en acties daar bij horen. Het gaat dan onder andere over het versterken van de primaire processen, het versterken van het gebruik van data, het versterken van de ondersteunende bedrijfsvoeringsprocessen, het maken van keuzes ten aanzien van het overdragen van de milieugerelateerde plustaken aan de omgevingsdienst en de versterking van de onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving. Hiertoe is een aantal onderzoeken/processen in gang gezet, conform de afspraken in het plan van aanpak.

Met betrekking tot de onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving is in het IBP VTH een landelijk uniform model mandaat ontwikkeld dat uitgaat van volledige mandatering van de bevoegdheden die samenhangen met de uitvoering van de basistaken en eventueel opgedragen plustaken. In 2025 zal in overleg tussen opdrachtgevers en omgevingsdienst worden gezien hoe dit model mandaat in Zuid-Limburg kan worden geïmplementeerd en welke financiële effecten dit heeft voor de begroting 2026 en verder.

Eén van de acties in het plan van aanpak is het vormen van een expertise centrum. Landelijk wordt er steeds meer voor geopteerd dat de omgevingsdiensten de expertisecentra worden voor milieugerelateerde vraagstukken. In ons pva is dit eveneens opgenomen. Onze omgevingsdienst wordt nu al steeds vaker gevraagd in vraagstukken die niet direct gerelateerd zijn aan de vth-processen. Met de transitie naar eveneens een expertisecentrum zal dit worden versterkt en gefaciliteerd.

Vanuit de deelnemers is de vraag gesteld naar de mogelijkheden om vanuit de omgevingsdienst een bijdrage te leveren aan overleg bij omgevingstafels waar het milieubeleid onder de omgevingswet vorm moet krijgen. In de formatieve bezetting van de omgevingsdienst is hierin op dit moment niet voorzien, terwijl de verbinding tussen beleid en uitvoerbaarheid van beleid wel belangrijk is. Bovendien beschikt de omgevingsdienst over data betreffende MBA's en de deelnemers hebben deze nodig bij hun beleidsvorming. Hoe beter de data behoefte bij de deelnemers bekend is bij de omgevingsdienst des te beter kan de data verzameling worden afgestemd op de (gezamenlijke) behoefte. Deze behoefte illustreert duidelijk de behoefte aan expertise vanuit de omgevingsdienst die anders is dan puur de uitvoering van taken op het VTH gebied.

Efficiënt ontwikkelen

Er lopen in 2026 twee opgaven door elkaar. Aan de ene kant is er de uitvoering van het plan van aanpak naar de robuustheid waarmee de omgevingsdienst voldoet aan de ondergrens die wordt gesteld aan omgevingsdiensten. Deze ondergrens is zoals gezegd deels inhoudelijk, deels financieel van aard. Aan de andere kant is er de roep vanuit gemeenten om vooral efficiënt te werken in verband met het ravijnjaar waarmee gemeenten geconfronteerd worden. Deze twee staan op gespannen voet met elkaar.

De ondergrens van robuustheid in financiële zin zal niet bijgesteld worden. In benchmarks naar efficiency komt onze omgevingsdienst steeds als een van de meest efficiënte uit de bus. Binnen de grenzen van wat een robuuste omgevingsdienst nodig heeft blijven we zoeken naar zo efficiënt mogelijke inzet van middelen.

Een oplossing zou gezocht kunnen worden in scenario's waarbij de omgevingsdienst vanuit regionale risico analyse werkt en capaciteit daar inzet waar het milieu zo optimaal mogelijk wordt bediend. (dus meer regionaal en minder lokaal denken).

In de techniek kan bezien worden in hoeverre data / AI kan worden ingezet om processen te stroomlijnen.

Bij elke nieuwe (basis)taak zal moeten worden gekeken in hoeverre binnen de regionale risico analyse die taak kan worden opgepakt op een zo efficiënt mogelijke manier. Inpassen in het totaal en ook kijken welke taken anders kunnen en wat daar de risico impact van is.

Standaardiseren blijft belangrijk. Hoe meer er gestandaardiseerd kan worden in werkzaamheden hoe efficiënter het proces. Couleur local wordt couleur regional.

Plustaken vormen in dit verband een apart onderwerp. Hiertoe is een onderzoek gestart vanuit de omgevingsdienst. Er wordt onderzocht wat de mogelijkheden en wensen zijn en een bedrijfsplan opgesteld dat duidelijk moet maken wat het onderbrengen van plustaken bij de omgevingsdienst voor deelnemers gaat kosten en wat dat bij de deelnemers aan besparing gaat opleveren.

Toekomstvisie 2026-2030

Onze huidige toekomstvisie heeft een looptijd tot en met 2025. In 2025 hebben we een druk jaar met de uitvoering van de acties richting robuustheid. We zullen daarom in 2026 aan de slag gaan met een nieuwe toekomstvisie. Dan lopen we gelijk met de nieuwe colleges en daarmee het nieuwe Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst. Een toekomstvisie die rekening houdt met alle voorzienbare ontwikkelingen in de toekomst en die richting geeft aan onze organisatie. Gelet op het feit dat ontwikkelingen zich steeds sneller opvolgen en dat de toekomst steeds minder voorspelbaar wordt,

zullen we opteren voor een toekomstvisie op hoofdlijnen. In het nog vorm te geven proces zal nadrukkelijk worden aangehaakt bij onze stakeholders.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Op het beleidsveld van onze omgevingsdienst is een aantal belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen te zien. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de wijze waarop wij, samen met onze ketenpartners, invulling geven aan onze maatschappelijke opgave: een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Er is steeds meer maatschappelijke aandacht voor milieuvraagstukken. Gemeenschappen en belangengroepen vragen steeds meer aandacht voor hun leefomgeving en zijn kritisch op overheden en bedrijven die daar rechtstreeks van invloed op zijn. De problemen rondom Tata Steel en Chemours hebben dit nog versterkt. Dit is ook waarneembaar in Zuid Limburg met een in het oog springend chemisch industrieel complex als Chemelot. Tevens vraagt onze geografische ligging, met name in de grensstreek, om rekening te houden met en aandacht te hebben voor overlast vanuit onze buurlanden. Maar ook het in het nieuws komen van de misstanden omtrent de tank cleaning bedrijven en de problemen rondom de Zeer Zorgwekkende Stoffen als pfas laten zien dat een gezonde, schone en veilige leefomgeving meer dan ooit leeft in onze maatschappij.

Als Omgevingsdienst Zuid-Limburg moeten we daar niet alleen oog voor hebben maar het zal ook onze wijze van handelen beïnvloeden. Het wordt steeds belangrijker dat we samen met het bevoegd gezag en alle ketenpartners in gesprek komen en blijven met de belanghebbenden.

Technologische ontwikkelingen

We zien dat technologische ontwikkelingen zich in een steeds hoger tempo voltrekken en elkaar opvolgen. Er wordt nu dan ook niet meer gesproken over een tijdperk van verandering maar over een verandering van tijdperk. Deze ontwikkelingen bieden kansen voor onze organisatie. Zo kan het gebruik van data en Artificial Intelligence (AI) ons helpen bij het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van onze taken. We kunnen daardoor beter onze capaciteit inzetten op daar waar de grootste risico's zijn en daar waar ze meest effect hebben op onze leefomgeving.

Het gebruik van nieuwe technologieën brengt ook uitdagingen met zich. Hoe kunnen we dit het beste incorporeren in onze werkprocessen? Wat hebben we daarvoor nodig? En hoe zorgen we ervoor dat onze medewerkers dit zo goed mogelijk kunnen gebruiken? In het plan van aanpak robuuste omgevingsdienst is hiervoor al het een en ander opgenomen. Het moge duidelijk zijn dat de nieuwe afdeling Bedrijfsvoering daarin een grote rol zal spelen.

Naast de meer 'interne' uitdagingen brengt het gebruik van AI in combinatie met social media ook mee dat we als overheid, als omgevingsdienst een nog grotere rol hebben in het op de juiste wijze duiden en duidelijk maken van hetgeen zich afspeelt in onze regio op het gebied van gezondheid en veiligheid.

Zoals geschetst gaan maatschappelijke en technologische ontwikkelingen een belangrijke rol spelen in de wijze waarop wij invulling geven aan onze maatschappelijke opgave. Dat geldt eveneens voor economische en geopolitieke ontwikkelingen. De mate waarin en de wijze waarop is nu nog niet uitgebreid te schetsen. In onze nieuw op te stellen toekomstvisie zullen we de geschetste ontwikkelingen meenemen.

Ontwikkelingen met betrekking tot VTH

1. Financiële zekerheid majeure risico-bedrijven

Om de veiligheid en gezondheid van onze inwoners en de bescherming van het milieu te waarborgen, is het essentieel dat bedrijven met een verhoogd risicoprofiel (majeure risico-bedrijven) aantoonbare financiële zekerheid stellen als onderdeel van hun vergunningverlening. Deze zekerheid zorgt ervoor dat eventuele calamiteiten of milieuschade snel en adequaat kunnen worden aangepakt, zonder dat de kosten op de samenleving of overheden worden afgewenteld. Het wettelijk verplicht stellen van financiële garanties biedt niet alleen een belangrijk vangnet bij incidenten, maar bevordert ook een zorgvuldige risicobeheersing door de bedrijven zelf.

Het wettelijk verplicht stellen van financiële zekerheid in vergunningen voor bedrijven met majeure risico's zal aanzienlijke gevolgen hebben voor de werkzaamheden van vergunningverleners op lokaal en regionaal niveau. Hoewel de exacte kosten op dit moment moeilijk te voorspellen zijn, is duidelijk dat structurele investeringen nodig zijn het opstellen van striktere vergunningsvoorwaarden voor majeure risico-bedrijven en dat dit vraagt om extra expertise en tijd. Dit kan betekenen dat de ODZL aanvullende medewerkers of externe deskundigen moeten inschakelen voor risicoanalyses en het beoordelen van de financiële zekerheid die bedrijven stellen.

2. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) spelen een steeds belangrijker rol binnen de taken voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). De afgelopen jaren is het probleem van ZZS sterk onder de aandacht gekomen, mede door onderzoeken zoals het rapport 'Industrie en omwonenden' van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en de vele incidenten die uitgebreid in de media zijn belicht, waaronder Tata Steel, Chemours en de asfaltcentrale in Nijmegen. Deze zaken hebben de urgente noodzaak aangetoond van een gecoördineerde aanpak van ZZS, en de rijksoverheid heeft dan ook besloten om hier significant meer aandacht en middelen aan te besteden.

Ook vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) is naar aanleiding van het project 'Decentrale benadering ZZS' besloten om samen met het rijk als één overheid op te trekken om de uitstoot en risico's van ZZS door bedrijven te minimaliseren. De provincie Limburg heeft zich via het IPO geconformeerd aan deze afspraak. Dit betekent dat gemeenten en provincies een cruciale rol spelen in het verminderen van de impact van deze stoffen op de volksgezondheid en het milieu.

De aanwezigheid van ZZS in het milieu heeft verregaande gevolgen voor de gezondheid van omwonenden, flora en fauna, en vervuiling van water en bodem. Stoffen zoals PFAS, dioxines en zware metalen kunnen, zelfs in kleine hoeveelheden, jarenlang aanwezig blijven in het milieu en ernstige gezondheidsrisico's veroorzaken. Gemeenten en provincies hebben de verantwoordelijkheid om hun inwoners te beschermen tegen deze risico's. Uitstel of onvoldoende inzet kan leiden tot hogere gezondheidskosten op de lange termijn, verlies van biodiversiteit en hoge saneringskosten die uiteindelijk vele malen hoger zijn dan de preventieve maatregelen die nu genomen kunnen worden.

Het effectief terugdringen van ZZS vergt een grotere inzet bij het uitvoeren van de VTH-taken. Dit houdt in dat de omgevingsdiensten zoals de Omgevingsdienst Zuid-Limburg aanzienlijk meer tijd en middelen nodig hebben om vergunningen voor bedrijven zorgvuldig op het aspect ZZS als een separaat toetsingskader te beoordelen. Voor vergunningprocedures bij bedrijven betekent dit concreet dat per aanvraag circa 24 uur extra nodig is om de impact van ZZS in kaart te brengen. Bedrijven zijn wettelijk verplicht daarnaast elke vijf jaar een Vermijd- en Reductieprogramma (VRP) in te dienen, wat opnieuw een aanzienlijke inspanning vergt van vergunningverleners en waar nodig de luchtspecialisten (circa 25 uur per VRP). Dit komt neer op minimaal 29 uur extra werk per bedrijf. Op basis van het huidige aantal

bedrijven in zowel de provincie als gemeenten betekent dit voor de Provincie jaarlijks 3.074 extra uren en voor de gemeenten 1.525 uren, samen goed voor 4.599 additionele uren, wat gelijk staat aan 3,4 fulltime medewerkers (fte).

Deze toenemende werklast kan niet zonder extra middelen en investeringen worden gedragen. Het adequaat aanpakken van ZZS vereist gespecialiseerde kennis, tijd voor vergunningverleners en specialisten, en voortdurende inspanningen om de risico's voor mens en milieu te minimaliseren. Deze extra inspanning vraagt om directe financiering, zowel voor de uitbreiding van capaciteit als voor het vergaren van de noodzakelijke kennis rondom ZZS. Het ontbreken van deze investeringen zou de voortgang ernstig vertragen, met als gevolg dat schadelijke stoffen langer in het milieu blijven en de gezondheid van omwonenden onnodig in gevaar wordt gebracht. Bovendien lopen gemeenten en provincies het risico op reputatieschade wanneer blijkt dat zij onvoldoende hebben ingegrepen om deze problemen aan te pakken. Daarom is het essentieel dat gemeenten en provincies nu extra middelen vrijmaken om de VTH-taken rondom ZZS effectief uit te voeren. Alleen met een gezamenlijke inspanning kunnen we de impact van ZZS terugdringen en een veilige leefomgeving garanderen voor toekomstige generaties.

3. Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water zal vanaf 2026 wellicht van invloed zijn bij de behandeling van vergunningaanvragen in dan specifiek bij projecten waarbij directe en indirecte lozingen een rol spelen. "De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die op 22 december 2000 van kracht is geworden. Doelstelling is het realiseren en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. De EU-lidstaten moeten deze 'goede toestand' uiterlijk in 2027 realiseren." Nederland gaat deze termijn niet halen, maar de verwachting is dat dit (zoals met stikstof) ook een invloed gaat hebben op onze werkzaamheden. Verwachting is dat indirecte lozingen (bevoegdheid ODZL) veel meer onder de aandacht van waterkwaliteitsbeheerder (wettelijk adviseur), maar ook derden zoals belangenorganisaties, zullen komen en hiertoe meer van bedrijven zal worden verlangd, alsmede van de ODZL in relatie tot te lozen waterkwaliteit en beoordelen van onderzoeken en maatregelen die ertoe leiden om de te lozen waterkwaliteit aanzienlijk te verbeteren.

4. Einde afvalverklaringen

In het kader van de milieu vergunningverlening wordt verwacht dat er een aanzienlijke toename zal zijn in de aanvragen voor zogenaamde 'einde afvalverklaringen'. Deze verklaringen zijn nodig wanneer bedrijven afvalstoffen willen verwerken tot producten die niet langer als afval worden beschouwd en opnieuw in de markt gebracht kunnen worden. Deze aanvragen brengen een aantal specifieke uitdagingen met zich mee, omdat de beoordeling zeer complex kan zijn. Het beoordelen of een stof of materiaal niet langer als afval geldt, vereist een gedegen inhoudelijke analyse van zowel milieuwetgeving als technische criteria. Dit vraagt om extra inzet van onze vergunningverleners en specialisten. Daarnaast is een verdergaande juridische afstemming nodig. Omdat 'einde afvalverklaringen' juridisch bindend zijn en impact hebben op de naleving van de Europese afvalstoffenwetgeving, vergen deze besluiten een nauwkeurige en uitgebreide afstemming tussen verschillende partijen en juridische toetsing. Tot slot zal er een groei in aantal aanvragen zijn. Naar verwachting zal het aantal verzoeken toenemen door de toegenomen focus op circulaire economie en recycling. Dit betekent dat er meer tijd en capaciteit nodig is om de aanvragen zorgvuldig te behandelen.

5. Het toezicht op indirecte lozingen

Toezicht op indirecte lozingen is een essentiële taak van de Omgevingsdienst. Echter, tot op heden is hiervoor geen aparte financiering beschikbaar gesteld. Dit gebrek aan financiering belemmert ons vermogen om adequaat toezicht te houden, met name op het gebied van monsternames en de analyse van deze monsters. Deze werkzaamheden moeten worden uitgevoerd door externe firma's, wat extra

kosten met zich meebrengt. Voor deze taak is een specifieke budgettoewijzing nodig, zodat wij onze toezichtsfunctie effectief kunnen vervullen.

6. Asbest

Er wordt al enige jaren gesproken over een herziening van het asbeststelsel. Tot op heden heeft dit nog niet tot nieuwe wet- en regelgeving geleid.

Eind 2025 zou er een nieuwe Europese richtlijn moeten zijn voor de asbestbranche. Welke gevolgen dit heeft voor de asbesttaken van onze dienst is nu nog niet bekend.

7. Overige ontwikkelingen

Ten aanzien van een 3-tal onderwerpen zijn ontwikkelingen gaande, die vast en zeker van invloed zijn op de taken bij het juridisch toezicht en handhaving.

Die onderwerpen zijn 1) de risico's in de energietransitie, 2) de actieve openbaarmaking van handhavingsbesluiten en 3) de Wet waarborgfunctie Awb.

Welke gevolgen dit heeft voor onze juridisch werkzaamheden is nu nog niet duidelijk.

Ontwikkelingen met betrekking tot Advies en Onderzoek

1. Algemeen

ODZL adviseert gemeenten bij het opstellen van omgevingsplannen: In het kader van de omgevingswet dienen de gemeenten de aankomende periode omgevingsplannen op te stellen, waarin ondermeer de onderwerpen asbest, bodem, energie, externe veiligheid, geluid, geur en lucht beschreven worden. Gezien het belang van de onderwerpen voor een veilige en gezonde leefomgeving is het belangrijk dat aan die omgevingsplannen kwalitatief goede beleidsregels verbonden gaan worden. Hoewel ieder bevoegd gezag hierin zijn eigen verantwoordelijkheid heeft, is het wenselijk tot uniformiteit in kwaliteit te komen.

2. Energie

Inzet op energiebesparing en energietransitie:

Voor bedrijven die onder de informatie- en onderzoeksplicht vallen, zal ODZL nauwkeurig toezicht houden op energiebesparende maatregelen, mede door de aanscherping van de energie-efficiency-eisen vanuit Europese regelgeving (zoals de Energy Efficiency Directive). De SPUK THE gelden die nu als subsidie aan ODZL zijn toegekend tot en met 2026 krijgen naar verwachting een structureel karakter richting 2030. Ook de Provincie voorziet in een structurele bijdrage om doelstellingen op het gebied van energiebesparing te realiseren.

ETS-bedrijven en CO2-afvang:

Bedrijven die onder het Emissions Trading System (ETS) vallen, krijgen te maken met strengere eisen rond CO2-reductie en de mogelijke verplichting tot CO2-afvang en -opslag. ODZL kan helpen met handhaving en advies om bedrijven te ondersteunen bij de implementatie van deze technologieën.

Data-driven inspecties:

Data-analyse zal een belangrijke rol gaan spelen bij het monitoren van energieprestaties, wat ODZL in staat stelt om gerichte inspecties uit te voeren bij bedrijven die achterblijven. Denk aan de kennisopbouw richting de diverse sectoren waaronder de horeca, detailhandel en maakindustrie.

3. Externe veiligheid

Risicoanalyse gevaarlijke stoffen en digitalisering:

ODZL investeert in digitalisering om veiligheidsrisico's bij de handel, opslag en transport van gevaarlijke stoffen te voorspellen en te beheersen. Met digitale systemen worden geavanceerde risicoanalyses (zoals Quantitative Risk Assessment, QRA) uitgevoerd zodat de veiligheid bij bedrijven beter gemonitord kunnen worden.

Het BKL geeft aan wie bevoegd gezag is voor welke activiteit. Vaak heeft bevoegd gezag het beheer van externe veiligheidsdata (EV-data) aan een omgevingsdienst gemandateerd. Echter niet alle risicovolle MBA's vallen onder de basistaken. Wanneer gemeenten uitsluitend basistaken hebben ingebracht betekent dit dat wij de VTH-taken van deze risicovolle MBA's niet uitvoeren en daarmee is het ook niet mogelijk om de REV-data van deze activiteiten actueel te houden. Bij voorkeur worden alle registratie plichtige risicovolle MBA's als taak ingebracht bij de ODZL.

Nieuwe risico's door energietransitie:

De energietransitie brengt nieuwe veiligheidsrisico's met zich mee, zoals opslag van waterstof of grootschalige batterijopslag. ODZL moet inspelen op nieuwe regelgeving en veiligheidsprotocollen voor deze technologieën.

Externe veiligheid bij klimaatadaptatie:

Dit behoort tot "Omgevingsveiligheid" en valt op dit moment buiten de scope van de ODZL. Denk hierbij aan de risico's door extreme weersomstandigheden zoals hittegolven en overstromingen. Opname van deze risico's binnen het veiligheidsbeleid vraagt om uitbreiding van de opdracht aan ODZL.

4. Geluid

Urbanisatie en omgevingswet:

Door de verdichting van steden komt er meer druk op de omgeving. ODZL moet inspelen op de vraag naar stillere, minder verlichte stedelijke omgevingen en oplossingen voor trillingen door bijvoorbeeld bouwactiviteiten. Denk in het kader van een stillere stedelijke omgeving ondermeer aan de groei van het aantal warmtepompen (40% groei in 2023 tov 2022, bron: Nationaal Warmtepomp Trendrapport 2024) en airco's (verdrivoudiging installatie airco's in 2022 tov 2016: bron Nederlandse Vereniging van ondernemingen op het gebied van Koudetechniek en Klimaatbeheersing (NVKL))

Strengere EU-regelgeving:

Er wordt meer aandacht besteed aan de cumulatieve effecten van verschillende milieufactoren, zoals geluid in combinatie met luchtkwaliteit, wat vraagt om integrale monitoring en beleidsadviezen.

Slimme technologieën en sensoren:

Er is een toename in het gebruik van IoT-apparaten en slimme sensoren voor realtime monitoring van geluid, trillingen en licht. ODZL zal waar mogelijk inzetten op het implementeren van deze technologieën voor een fijnmaziger meetnetwerk.

5. Lucht

Fijnstof-, ultrafijnstof- en Stikstof -reductie:

Door toenemende kennis over gezondheidseffecten van luchtverontreiniging landelijk kan en moet ODZL in Zuid-Limburg een sleutelrol spelen in het monitoren en adviseren rondom fijnstof, ultrafijnstof en stikstof emissies bij de industrie en het verkeer. Hiervoor beschikt ODZL over diverse immissie meetstations die voor wat betreft fijnstof ISO17025 geaccrediteerd zijn.

Samenwerking met industrie:

De samenwerking met lokale industrieën rondom emissiereductie zal intensiveren, mede vanwege de toenemende druk op bedrijven om CO₂-neutraal te opereren en in het kader van Zeer Zorgwekkende Stoffen te voldoen aan de minimalisatieverplichting. De unieke deskundigheid van ODZL op het gebied van TD GC-MS analyse zal worden verdiept, waar mogelijk in samenwerking met andere omgevingsdiensten. In dit kader wordt ook wel gesproken over een landelijk netwerk van regionale meetdiensten.

Toezicht en modellering:

De inzet van geavanceerde meettechnieken zoals camera's en drones worden steeds belangrijker om sneller en specifieker te monitoren en te reageren op eventuele overtredingen. Dit biedt mogelijkheden om proactief beleid te maken. Specialistische kennis van de ODZL is ook cruciaal bij het monitoren van metingen door externe partijen.

6. Geur

Geurmodellen en toezicht:

Geur is een thema dat de laatste tijd flink in de belangstelling staat. Niet verwonderlijk als je bedenkt dat een groot deel van de hindermeldingen (tot wel de helft) te maken heeft met geurhinder.

Er wordt standaard gebruik gemaakt van geurmodellen voor het in kaart brengen van geurhinder. ODZL blijft investeren in kennis en technieken om geuroverlast effectief te monitoren. De provincie Limburg heeft geen eigen geurbeleid. In alle gevallen heeft bij het vaststellen van een aanvaardbaar hinderniveau de "belevingswaarde" van de geur - de zogenaamde "hedonische waarde" - altijd een belangrijke rol gespeeld. Vrij recent is echter de betrouwbaarheid van deze hedonische waarde onder vuur komen te liggen. Dit betekent dat er thans sprake is van een hiaat waar het gaat om de informatie die wordt gebruikt om een aanvaardbaar hinderniveau op te stellen. Dit is een landelijk probleem. Samen met de Provincie worden de landelijke ontwikkelingen gevolgd en wordt gestreefd naar handvaten om hinder te voorkomen en waar nodig aan te kunnen pakken. Hierin speelt de ODZL een actieve rol.

7. Circulaire economie

ODZL en de Provincie Limburg verkennen op dit moment de behoefte vanuit de samenleving op het thema circulaire economie. Intentie is dat dit bijdraagt aan de realisatie van een zero waste samenleving. De volgende aandachtspunten verdienen aandacht en nadere uitwerking (niet limitatief):

Vergunningverlening en toezicht op afvalstromen:

ODZL zal toezicht moeten houden op afvalverwerking en recycling om circulaire economie-initiatieven te bevorderen en illegale afvalpraktijken te bestrijden.

Stimuleren van hergebruik van materialen:

Door vergunningen af te stemmen op circulaire bedrijfsmodellen kan ODZL bijdragen aan de reductie van primaire grondstoffen. Dit kan bijvoorbeeld door bedrijven te stimuleren om afval als grondstof in te zetten.

Ondersteunen van nieuwe circulaire initiatieven:

ODZL kan een proactieve rol spelen in het ondersteunen van innovatieve circulaire projecten door flexibel om te gaan met regelgeving en nieuwe bedrijven te helpen met milieubeoordelingen en vergunningen.

Financiële ontwikkelingen

De indexcijfers voor 2026 zijn: Loonvoet sector overheid (3,8%) en materiele overheidsconsumptie (2,2%). Deze percentages toegepast op de begroting 2025 betekent voor 2026 een stijging van ca € 0,7 mln. personeel en € 0,05 mln. materieel.

Verder groeit de begroting door, reeds bij de begroting 2025 in meerjarenperspectief meegenomen groei in formatie HR en Innovaties € 0,12 mln. en Innovatiebudget € 0,21 mln. In totaal, zonder nieuw beleid, een toename van € 1,1 mln.

Wat betreft het nieuw beleid is in voorgaande paragrafen reeds vermeld welke ontwikkelingen op de omgevingsdienst afkomen. Afhankelijk van de voortgang van deze externe ontwikkelingen en de hiervoor benodigde interne implementatietijd, mede in relatie tot overige lopende verbetertrajecten en krapte op de arbeidsmarkt, zal een nadere inschatting worden gemaakt wat voor 2026 en volgende jaren reëel is qua extra benodigde fte/kosten. Het is hierbij geen automatisme dat nieuwe ontwikkelingen/taken tot extra budget leiden.

Recentelijk heeft de Provincie Limburg een uitvraag gedaan naar extra werkzaamheden. Hiermee is jaarlijks een bedrag van ca. € 3 miljoen gemoeid. Na besluitvorming hierover in PS op 7 februari 2025 zal dit in de (aangepaste) begroting worden toegevoegd.